

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**DISCIPLINA DE EXAMEN:
RELIGIE ROMANO-CATOLICĂ DE LIMBĂ MAGHIARĂ**

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Religie Romano-Catolică (limba maghiară)*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional. Programa este elaborată în acord cu programele școlare în vigoare din învățământul preuniversitar pentru disciplina religie. Competențele și conținuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară sistemică în realizarea activităților didactice, specifice disciplinei.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Religie Romano-Catolică (limba maghiară)* pot predă în învățământul preuniversitar disciplina *Religie Romano-Catolică (limba maghiară)* și **Discipline Teologice de Specialitate**, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Programa a fost structurată astfel încât să abordeze conținuturi din următoarele domenii teologice: Studiul Biblic, Teologie Dogmatică, precum și din domeniul Didacticii Religiei.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ superior, filiera teologică, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei *Religie Romano-Catolică (limba maghiară)* precum și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe specifice profesorului de religie

Programa vizează, pe lângă conținuturile științifice și cele de metodică a disciplinelor, anumite competențe specifice profesorului de *Religie Romano-Catolică (limba maghiară)*, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- cunoașterea de către profesor a adevărilor fundamentale de credință și a elementelor de didactica religiei;
- capacitatea de a înțelege, practica și transmite valorile morale și spirituale specifice acestei discipline;
- cunoașterea și utilizarea competență a principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la activitățile de învățare și conținuturi, precum și capacitatea de a construi și menține un climat educativ stimulativ și eficient;
- capacitatea de a adecva conținuturile și demersurile didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării cognitiv-afective / intelectuale a elevilor;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea, evaluarea activităților didactice și a competențelor dobândite de elevi;
- elaborarea de teste inițiale, formative și sumative, în funcție de obiectivele sau competențele vizate;
- capacitatea de proiectare și realizare a demersului didactic trans-, inter- intra- și multidisciplinar;
- utilizarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare, necesare realizării activităților didactice specifice disciplinei Religie;
- folosirea și contextualizarea tehnicilor comunicării eficiente cu grupul de elevi, conform principiilor și metodelor interacțiunii educaționale și ale unor elemente de retorică didactică;
- evaluarea capacităților cognitive, comprehensive și de aplicare a achizițiilor, în scopul reglării competențelor, a stilului didactic precum și a abordării strategiilor didactice moderne;

C. Tematica la disciplina de specialitate

Domenii teologice:

I. Studiul Biblic

II. Teologie Dogmatică

I. Studiul Biblic

1. **Biblia** – prezentare generală; canon; inspirație – (A Szentírás – általános bemutatás; kánon; sugalmazás.)
2. **Pentateuhul** - conținut și teme fundamentale (*Creația, Legământul, Exodul, Legea*) – (A Pentateuchus – tartalom és alapvető témák: *teremtés, szövetségkötés, kivonulás, törvény*.)
3. **Principalele momente ale istoriei lui Israel** – patriarhii, ieșirea din Egipt, intrarea în Canaan, perioada judecătorilor, perioada regalității, perioada exilului, perioada postexilică, perioada elenistică, perioada dominației romane. – (Izrael történetének fontosabb momentumai – pátriárkák, kivonulás Egyiptomból, Kánaán elfoglalása, a bírák kora, a királyok kora, a babiloni fogság kora, a fogság utáni kor, a hellenisztikus kor, a római uralom korszaka.)
4. **Profetismul în Biblie** – figuri reprezentative și teme fundamentale. – (A bibliai prófétaizmus – jeles próféták és a prófétaizmus alapvető témái.)

5. **Psalmii** - prezentare generală. – (A **Zsoltárok** – általános bemutató.)
6. **Cele patru Evanghelii** – prezentare generală. *Relația Evangheliei Sfântului Ioan cu Evangheliile sinoptice.* – (A **négy evangélium** – általános bemutató. *Szent János Evangéliumának kapcsolata a szinoptikus evangéliumokkal.*)
7. **Faptele apostolilor**: *comunitatea primară - nașterea și dezvoltarea Bisericii.* – (Az **Apostolok Cselekedetei**: *az ősegyház – az Egyház születése és fejlődése.*)
8. **Teme teologice în scrisorile pauline**: *păcatul, legea, îndreptățirea, ecclesiologia, eschatologia* – (A **páli levelek fontosabb teológiai témái**: *a bűn, a törvény, a megigazulás, egyháztan, eszkatológia.*)
9. **Scrisorile catolice** – prezentare generală. – (A **katolikus levelek** – általános bemutató.)
10. **Apocalipsa Sfântului Ioan** – *specific și mesaj.* – (A **Jelenések könyve** – *sajátosságok és üzenet.*)

Bibliografie:

BIBLIA (Szent Jeromos Társulat vagy Szent István Társulat).

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai (szerk. Diós I.) Szent István Társulat, Budapest, 2000.

BROWN, R. E.–FITZMYER, J. A.–MURPHY, R. E. (szerk.), *Jeromos Bibliakommentár* 1-3, Budapest, 2002-2003.

JAKUBINYI Gy., *Bevezetés az Újszövetségbe*, Alba Iulia, 1990.

RÓZSA H. - NAGY J., *Ószövetségi bevezető*, Alba Iulia, 1996.

ZAMFIR K., *Ószövetségi exegézis*, Cluj, 2008.

II. Teologie Dogmatică

1. **Revelația și Tradiția**: Revelația continuă, Cristos – ca revelația absolută, Interpretarea tradiției Bisericii – (**Kinyilatkoztatás és Szentagyomány**: A kinyilatkoztatás folytonossága, Krisztus – az abszolút kinyilatkoztatás, Az Egyház hagyományának értelmezése)
2. **Dumnezeu, unic în ființă și întreit în persoane**: Monoteismul, Dumnezeu în istoria mântuirii, Modele explicative referitor la Sf. Treime – (A **háromszemélyű egy Isten**: Monoteizmus, Isten az üdvtörténetben, Szentháromságos modellek)
3. **Crearea omului. Păcatul originar și urmările lui**: Elemente mitologice și mesajul teologic, Esența păcatului, Păcatul ereditar – (Az **ember teremtése. A ősbűn és következményei**: Mitikus elemek és teológiai üzenet, A bűn lényege, Az áteredő bűn)
4. **Isus Cristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat**: Învățăturile conciliilor de la Niceea și Calcedon – (**Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember**: A zsinatok tanítása – Nikaia és Khalkédon)
5. **Spiritul Sfânt, Sfințitorul. Sacramentele** – (A **Szentlélek, a megszentelő. A szentségek**)
6. **Biserica, sacrament universal de mântuire**: Ecclesiologia Conciliului Vatican II. – Lumen Gentium) – (Az **Egyház, egyetemes üdvözítő szentség**: A II. Vatikáni Zsinat egyházana – Lumen Gentium)
7. **Împlinirea finală**: Eschatologia personală și universală – (A **végző beteljesedés**: Egyéni és egyetemes eszkatológia)
8. **Maria în misterul lui Cristos și al Bisericii**: Dogmele și constituția dogmatică – (**Mária az Egyház misztériumában**: Dogmák és a *Lumen Gentium* dogmatikus konstitúció).

Bibliografie:

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai

A Katolikus Egyház Katekizmus, Szent István Társulat, Budapest, 2009.

ELŐD István: *Katolikus dogmatika*, Bp. 1983.

KONCZ, L., *Kinyilatkoztatás és hit*, Alba Iulia, 1993.

SCHNEIDER, T., *A dogmatika kézikönyve I-II*, Budapest, 1996.

SCHEFFCZYK, Leo – ZIEGENAUS, Anton, *Mária az üdvtörténetben*, 2004.

W. PANNENBERG, *Rendszeres Teológia* I-II. Budapest 2006.

PUSKÁS Attila, *A teremtés teológiája*, Budapest 2006.

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele de Religie Romano-Catolică (limba maghiară)** cuprinse în **Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.**

D. Tematica pentru didactica disciplinei de specialitate

I. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module, standarde curriculare.
2. Proiectarea curriculumului la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală de tipul: aprofundare/ extindere/ opțional ca disciplină nouă; modalități de analiză a nevoilor specifice ale elevilor, modalități

de selectare a CDS, modalități de dezvoltare a unei programe de CDS, exemple posibile pentru domeniul educației religioase.

3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina religie. Competențe generale, competențe specifice. Operaționalizarea competențelor.
4. Programa școlară: structura programei școlare, utilizarea programei în proiectarea și realizarea activităților didactice, manualele și bibliografia;
5. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.
6. Lecția. Tipuri de lecție;

II. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul hristologic și principiul eclesologic.

III. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: clasificare, caracterizare, utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare.
2. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare.
3. Forme de activitate extrașcolară specifice disciplinei religie și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase.
4. Mijloacele de învățământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare.
5. Mijloace de învățământ specifice disciplinei religie: textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio- vizuale, calculatorul etc.
6. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire. Exemplificări pentru ora de religie.

IV. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie. Specificul evaluării la ora de religie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.
6. Metode și instrumente complementare de evaluare (referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, investigația, observarea sistematică a activității și comportamentului elevului).

V. Profesorul de religie – model și formator de caractere în școala contemporană.

Consilierea și îndrumarea duhovnicească în cadrul educației religioase.

E. Bibliografie pentru didactica disciplinei de specialitate

1. Bancilă Vasile, *Inițierea religioasă a copilului*, Editura Anastasia, 1996.
2. Bocoș, M – Jucan, D: *Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării*, Paralela 45, 2007.
3. Cucuș Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom, Iași, 1999.
4. Panoschi Mihaela, Lițoiu Nicoleta, Pr. Iordăchescu Nicolae, *Ghid de evaluare, Religie*, Aramis, București, 2001.
5. Báthory Zoltán: *Tanulók, iskolák-különbségek*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1992.
6. Falus Iván: *Didaktika*. Javított és bővített kiadás, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.
7. Birta-Székely Noémi: *Tanárok pedagógiai műveltsége*, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
8. Birta-Székely – Fóris-Ferenczi (szerk): *Pedagógiai Kézikönyv*, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
9. Fóris-Ferenczi Rita: *A tervezéstől az értékelésig*. Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
10. Barabási Tünde: *Tanítástanulási és tanulástanítási alapismeretek*, Presa Universitară Clujeană, 2008.
11. Marton József, *Katekétika*, Cluj, 1998.
12. Cs. Szabó Sándor: *József köpönyegében*, Hitoktatás és drámapedagógia, Parakletos Könyvesház, Kiskunfélegyháza, 2008.
13. Fogassy Judit: *Katekéták kézikönyve*, Szent István Társulat, Budapest, 2002.
14. Keszeli Sándor: *Alapvető katekétika* (jegyzet), Szegedi Hittudományi Főiskola, 2010.
15. Tarjányi Zoltán: *Katekétika I-II.*, Szent István Társulat, Budapest, 1998-1999.
16. Arató Ferenc-Varga Aranka: *Együtt-tanulók kézikönyve*, Szeged 2012.
17. Gabnai Katalin: *Drámajátékok*, Budapest 2011.
18. Kagan, Spencer (2001): *Kooperatív tanulás*, Budapest 2001.
19. M. Nádas Mária: *A projektoktatás elmélete és gyakorlata*, Budapest 2010
20. OPRIȘ, Dorin, OPRIȘ, Monica, *Metode active de predare-învățare. Modele și aplicații la religie*, Iași,

Editura Sf. Mina, 2006

9. CRISTEA Sorin, *Dicționar de termeni pedagogici*, E.D.P., București, 1998

21 Cucoș C., *Pedagogie generală*, Ed. Polirom, Iași, 2000

22. D'Hainaut, L., 1981, *Interdisciplinaritate și integrare*, în Programe de învățământ și educație permanentă, EDP, București

23. PETRESCU, P., POP, V., 2007, *Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București

24. STOICA, Adrian (coord.), 2001, *Evaluarea curentă și examenele*, Editura ProGnosis, București

NOTĂ: Bibliografia pentru didactica disciplinei de specialitate include **planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina Religie Romano-Catolică (limba maghiară) valabile în anul școlar în care se susține examenul.**